

TOPTAN HAT KİRALAMA UYGULAMALARI

TELKODER

23.09.2009

“Toptan Hat Kiralama”(THK) alternatif işletmecilerin altyapısının sahibi olan işletmeciden erişim hatları kiralamalarını ve bu kiralanmış hatların tüketicilere yeniden satışı ile birlikte tüketiciye hem hat kirası hem de telefon görüşmelerini kapsayacak tek bir fatura gönderimini sağlamaktadır. İyi tanımlanmış ve verimli işleyen bir THK ürününün, tüketicilere ve sektörün rekabetçi yapısına verebileceği pek çok fayda bulunmaktadır. Öncelikle, yerleşik operatörden başka seçeneği olmayan tüketiciler, alternatif operatörlerden de hizmet alabileceklerdir. Alternatif operatörlerin toptan pazarlarda yer alması ise perakende pazarda tüketicilere hizmet kalitesi, fiyat avantajı ve yenilik olarak geri dönecektir.

BTK'nın Ağustos 2008'de yayımlanmış olduğu Toptan Hat Kiralama Yükümlülüğü başlıklı raporunda, THK'nın avantajları şu şekilde sıralanmıştır;

- 1- THK müşterileri daha iyi bir konuma getirmektedir.
- 2- Rekabetçi işletmecilerin rekabet gücünü arttırmaktadır.
- 3- Piyasadaki rekabeti güçlendirmektedir.
- 4- Düzenleyici kurumların piyasayı dereçüle etmesine yardımcı olmaktadır.

Adı geçen yazının devamında belirtildiği üzere, THK'nın sağladığı en önemli faydalardan biri, alternatif operatörlerin yerleşik ve altyapıyı elinde bulunduran işletmeci ile aynı düzeyde hizmet verebilmesine olanak tanınmasıdır. THK, bir Al-Sat ürünü olması sebebiyle erişim hizmetinin temel kalitesinde bir değişiklik olmasa da yenilikçi ve rekabetçi ortamın getireceği tüm faydaları barındırmaktadır.

Pazardaki gücünü ve pozisyonunu kaybetmek istemeyen yerleşik operatörlerin THK ürününü gönüllü olarak sunmaları pek mümkün gözükmemektedir. Bu nedenle, bu ürünün bulunduğu ülkelerde THK'nın gönüllü bir ürün olarak sunulmasından ziyade, bir yükümlülük olarak yerleşik operatöre getirilmesi söz konusudur. Bu yükümlülüğün getirilmesinde AB ülkelerinin temel dayanağı AB Erişim Direktifidir. AB ülkeleri, THK ürününü sunma yükümlülüğü getirirken kararlarının adı geçen yönetmeliğin 10. ve 12. maddesine dayandırmaktadırlar. İlgili direktifin 10. maddesi “Ayrım Gözetmeme Yükümlülüğü, 12. maddesi ise “Belirli Şebeke Hizmetlerine Erişim ve Kullanım Yükümlülükleri başlıklarını taşımaktadır.

AB Telekom mevzuatına göre THK'nın uygulanması çerçevesinde düzenleyici kurumların izleyeceği üç yol bulunmaktadır.

- **Toptan seviyede (yeni toptan piyasa tanımlamaları ile):** Avrupa çapında THK yükümlülüğünün ilk getirildiği ülke İngiltere olmuştur. İngiltere düzenleyici kurumu Toptan hizmetler kapsamında farklı market tanımlamaları yapmış ve bu piyasaların bazılarında THK yükümlülüğü getirmiştir. İngiltere ile birlikte Almanya düzenleyici kurumu da 2005 yılında yeni toptan piyasa tanımları ortaya koymuş ve THK'yı bu piyasalarda yükümlülük haline getirmiştir.
- **Perakende seviyede:** Düzenleyici kurumlar yerleşik operatörü piyasa 1 ve 2 de EPG olarak belirlemekte ve yerleşik operatöre "Evrensel Hizmet Direktifi" Madde 17 kapsamında THK yükümlülüğü getirmektedir. Avusturya, İrlanda, Portekiz, İsveç, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, gibi ülkelerde uygulanan yöntem bu olmuştur.
- **Toptan seviyede (piyasa 8 kapsamında):** Danimarka düzenleyici kurumu 2005 yılında piyasa 8 tanımını erişim için yeni bir piyasa tanımlamasına gitme gereği duymadan genişletmiş ve THK yükümlülüğü getirmiştir. Bu yöntemi izleyen bir diğer ülke ise Fransa'dır.

Mevcut durumda neredeyse tüm Avrupa ülkelerinde THK yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu ülkeler aşağıdaki listede yer almaktadır;

1-Yunanistan	11-İsveç
2-Lüksemburg	12-İngiltere
3-Polonya	13-Danimarka
4-Hollanda	14-Malta
5-İspanya	15-Almanya
6-Avustralya	16-Kıbrıs
7-Çek Cumhuriyeti	
8-Portekiz	
9-İrlanda	
10-Litvanya	

Perakende pazarlarda sağlıklı ve sŸrdŸrŸlebilir bir rekabet ortamı yaratılması hedefleniyor ise yapılması gereken, ilgili toptan pazarlarda EPG' ye sahip olan işletmeciye gerekli yŸkŸmlŸlŸkleri getirmek suretiyle rekabeti teşvik etmek ve perakende pazarlarda dŸřŸk fiyat-yŸksek hizmet kalitesi noktasına ulaşmaktır. İlgili konuda AB mevzuatı ve Ÿye Ÿlkelerine baktığımızda, ulusal dŸzenleyici otoritelerin bu hususta kullandıkları araçların başında Toptan Hat Kiralama (Wholesale Line Rental) ŸrŸnŸ gelmektedir. Yazının genelinde de belirttiğimiz Ÿzere, THK tŸketiciler ve rekabet açısından oldukça verimli sonuçlar ortaya koyabilmektedir. Bu durum, teorik açıdan bakıldığında ve uygulanmakta olan Ÿlkeler gŸz ŸnŸnde bulundurulduğunda gayet tutarlı bir çizgide bulunmaktadır. Tam ve etkili bir THK ŸrŸnŸnŸn, o Ÿlkedeki rekabet ortamını ve mŸřteri refahını gŸzettiđi inkâr edilemeyecek bir gerçektir.

Ÿlkemiz Ÿzelinde ise hem toptan hem perakende seviyede karşılaşılan pek çok sorun bulunmaktadır. Bu sorunların temelinde ise telekomŸnikasyon altyapısında TŸrk Telekom'un sahip olduğu fiili tekeldir. Kısa ve orta vadede yeni bir altyapının kurulması, pek çok açıdan mŸmkŸn ve verimli olmadığından, var olan altyapının en verimli Źekilde kullanılması esastır. Bu nedenle, pek çok Ÿlkede olumlu sonuçlar ortaya koyan ve serbestleşme sŸrelerine yardımcı bir unsur olarak da kullanılan THK'nın bir yŸkŸmlŸlŸk olarak TŸrk Telekom'a getirilmesi gerektiği dŸřŸncesindeyiz. Bu yŸkŸmlŸlŸk, hem tŸketicilerin, hem operatŸrlerin hem de tŸm telekomŸnikasyon sektŸrŸnŸn yararına sonuçlar doğuracaktır.